

Research
Inspiration

เส้นทางนักวิจัย

อ.ดร.ปรียาสิริ วิฑูรชาติ
ศูนย์นโยบายและจัดการสุขภาพ
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี
มหาวิทยาลัยมหิดล

Coffee talk with Dr. Prakrit

สิ่งหนึ่งที่คนที่รู้จักอาจารย์ประกิตเป็นอย่างดี จะต้องบอกเป็น
อย่างแน่นอนว่า ท่านเป็นคนที่ทำอะไรจริงจังและตั้งใจ ยิ่งโดยเฉพาะเรื่อง
ผลประโยชน์ของคนไข้หรือคนทั่วไปแล้วล่ะก็ ท่านเป็นตัวอย่างที่ดีมากใน
การผลักดันให้พวกเขาเหล่านั้นมีความมั่นใจว่าจะได้รับการดูแลเป็นอย่างดี
แน่นอน

เมื่อต้นเดือนตุลาคมที่ผ่านมา ศูนย์นโยบายและการจัดการสุขภาพได้จัดงาน Coffee talk series ขึ้น ซึ่งบุคคลแรกที่ทางศูนย์ฯ เชื่อมมั่นว่าจะสร้างแรงบันดาลใจได้ดีที่สุดก็คือ ศ.นพ.ประกิต วาธีสาธกกิจ อดีตคณบดีคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล และปัจจุบันเป็นเลขาธิการมูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่ เมื่อคิดได้ดังนั้นก็ยังไม่รอช้า รีบติดต่อทันที ซึ่งท่านอาจารย์มีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง และเมื่อได้พบกันท่านก็เปรยว่า “เหมือนได้มาถีนคูนเคยอีกครั้ง”

หลายคนที่เคยทำงานในช่วงที่อาจารย์ประกิตดำรงตำแหน่งคณบดีนั้น จะพบเห็นถึงความแตกต่างหลายด้าน หรือถ้าให้ย้อนกลับไปก่อนหน้านั้น คือสมัยที่ ศ.เกียรติคุณ นพ.อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ ยังดำรงตำแหน่งคณบดี เราก็อาจจะสังเกตเห็นถึงความเปลี่ยนแปลง โดยที่หารู้ไม่ว่าสิ่งนั้นเกิดจากความคิดและความตั้งใจของอาจารย์ประกิต นั่นก็คือ การที่คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มีนโยบายที่จะให้เขตพื้นที่โรงพยาบาลเป็นเขตปลอดบุหรี่อย่างแท้จริง และเมื่อนำไปเรียนท่านคณบดีในขณะนั้น สิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นนโยบายและการจัดการที่จริงจังจนถึงปัจจุบัน

สิ่งที่อาจารย์ประกิตยังคงทำอยู่เสมอคือ การ follow passion ท่านได้พูดไว้ตอนหนึ่งว่า การจะทำอะไรสักอย่างเมื่อเห็นว่าดีแล้ว เห็นว่าถูกต้องแล้ว ก็ควรที่จะทำ อาจจะไม่ต้องมองไปถึงสเกลใหญ่ระดับประเทศ แต่เริ่มจากหน่วยงานที่ตัวเองทำ ต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใกล้ๆ ตัวเสียก่อน เพราะถ้ามองไปไกลมากแล้วจะทำให้ไม่มีแรง หมดกำลังใจได้

อาจารย์ประกิตได้ยกตัวอย่างการทำงานที่ตนเองถนัดและทำได้ดี นั่นคือ การเป็นแพทย์ที่ดูแลคนไข้ ในเรื่องนี้อาจารย์เน้นย้ำอยู่เสมอว่า การที่จะทำให้คนสุขภาพดีขึ้น ไม่ใช่คอยแต่จะรักษาเพียงอย่างเดียว จะต้องเป็นเรื่องของการป้องกันด้วย ซึ่งก็คงเป็นอย่างที่อาจารย์ทำมาตลอด 28 ปี จนทำให้ได้รับรางวัลมหิดล-ปิปราวน์ เพื่อการแพทย์และการสาธารณสุขไทย มาแล้วนั่นเอง ซึ่งอาจารย์ประกิตได้กล่าวไว้ว่า “แม้จะมีมาตรการณรงค์เรื่องการไม่สูบบุหรี่ออกมามากมาย ตัวเลขผู้สูบบุหรี่ในไทยก็ยังสูงถึง 12 ล้านคน โดยในจำนวนนี้ 1 ล้านคนอยู่ในกรุงเทพมหานคร ขณะที่ 10% พบในเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยปัจจัยที่ทำให้จำนวนผู้สูบบุหรี่ยังคงสูงอยู่ เป็นเพราะมาตรการส่งเสริมการขายของบริษัทบุหรี่ ซึ่งนับว่าวิธีการขายก็จะยิ่งหนักหน่วงมากขึ้น”

สิ่งที่อาจารย์ทำผ่านทางมูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่นั้น นอกจากจะมีเรื่องของ การปลูกจิตสำนึกของการไม่สูบบุหรี่ในที่สาธารณะว่าเป็นเรื่องไม่ควรกระทำแล้ว อาจารย์ยังผลักดันเรื่องการขึ้นภาษี และการพิมพ์ค่าเตือนบนซองบุหรี่ เพื่อชี้ให้เห็นถึงพิษภัยของการสูบบุหรี่อีกด้วย “การขึ้นภาษีจะทำให้ราคาแพงขึ้น วัยรุ่นสูบน้อยลง ขณะที่การห้ามโฆษณา ก็จะทำให้สิ่งกระตุ้นผู้สูบบุหรี่หน้าใหม่น้อยลงเช่นกัน ส่วนมาตรการห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะนั้น จะสามารถคุ้มครองผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ รวมทั้งทำให้ค่านิยมการไม่สูบบุหรี่มีความแพร่หลายขึ้น และการพิมพ์ค่าเตือนบนซอง บุหรี่นั้น ถือเป็นมาตรการที่คุ้มค่าที่สุด เพราะไม่ต้องใช้การบังคับทางกฎหมาย รวมถึงสามารถสื่อสารถึงผู้สูบบุหรี่ทุกคนได้ตลอดเวลา”

เมื่อมองไปข้างหน้าอย่างที่อาจารย์พูดแล้ว เกิดคำถามขึ้นมาว่า สำหรับคนที่เปิ่นพันเพื่องเล็ก ๆ จะสามารถไปถึงการกำหนดนโยบายได้อย่างไรนั้น อาจารย์ประกิต กล่าวว่า ก่อนอื่นต้องคิดให้ได้ว่านโยบายนั้นจะนำไปสู่โอกาสในการสร้างความเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ โดยเริ่มจากความคิดที่จะสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นก่อน พยายามสร้างการสื่อสารในแง่มุมมองต่างๆ ให้เกิดขึ้น ต่อมาคือพยายามหาคนที่คิดในแง่มุมมองเดียวกันหรือเป็นเพื่อนร่วมอุดมการณ์ให้ได้ เพราะเมื่อเรามีเพื่อนร่วมอุดมการณ์ ก็จะทำอะไรหลายอย่างง่ายขึ้นมาก อีกทั้งการใช้สื่อมวลชนให้เป็นกระบอกเสียงก็เป็นเรื่องที่มีความจำเป็น ในการเล่าข่าวให้สาธารณชนรับทราบข้อมูลนั่นเอง

ถึงแม้ว่าในปัจจุบัน อาจารย์จะเกษียณอายุราชการไปแล้ว แต่ในความเป็นจริงก็พบว่า เรายังคงได้เห็นอาจารย์ทำงานหลายสิ่งหลายอย่างตามหน้าที่สื่อแขนงต่างๆ เหนือสิ่งอื่นใดนั้น อาจารย์ยังคงทำในสิ่งที่อาจารย์เชื่อมั่นมาตลอดนั่นก็คือ การป้องกันย่อมดีกว่าการแก้ไขนั่นเองค่ะ